

دریافت مقاله: ۹۲/۰۲/۰۸

نشریه علمی - پژوهشی

پذیرش نهایی: ۹۲/۰۹/۰۶

<http://jte.srttu.edu>

ISSN: 2345 - 5462

فناوری آموزش

جلد ۹، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۳، صص ۴۱ الی ۵۲

شناسایی ابعاد و تحلیل مدل مسیری ارزیابی درس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی

ژاله معماری^۱، الناز گلچین^۲ و محمد اصغری جعفرآبادی^۳^۱استادیار رشته تربیت بدنی، دانشگاه الزهرا (س) (نویسنده مسئول) آدرس پست الکترونیکی: zh.memari@alzahra.ac.ir^۲کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی^۳دانشیار مرکز تحقیقات پیشگیری از مصدومیت‌های ترافیکی جاده‌ای دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تبریز

چکیده: تربیت بدنی و ورزش جزء لاینفک تعلیم و تربیت در دوره نوجوانی و جوانی است و به عنوان ابزاری مورد استفاده قرار می‌گیرد که فرصت‌هایی را برای کسب تجربیات زندگی واقعی افراد فراهم می‌نماید. لذا هدف از انجام این تحقیق، تبیین و مدل‌سازی ابعاد ارزیابی درس تربیت بدنی مدارس ابتدایی است که به روش توصیفی-پیمایشی انجام شده. جامعه‌آماری مطابق نمونه‌های تحقیق و شامل ۱۰۰ نفر معلمان تربیت بدنی مدارس ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر بود، که در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ شاغل به فعالیت بودند. ابزار تحقیق پرسش‌نامه محقق ساخته‌ای با ۳۰ سؤال بسته پاسخ بود که پایایی آن با آزمون آلفای کرونباخ (ارائه درس در قالب بازی ۰/۸۶۵، ارزیابی ۰/۹۱۲، ایجاد رقابت ۰/۶۱، کلاس داری ۰/۶۰ و روش‌های تدریس ۰/۸۹۱) به دست آمد. متغیرهای اصلی این مطالعه شامل ابعاد ارزیابی درس تربیت بدنی بود که طبق تحلیل اکتشافی، دسته‌بندی و نام‌گذاری شد. نتایج نشان داد، همبستگی معنی‌داری میان عوامل ارائه درس در قالب بازی، روش تدریس، ارزیابی و رقابت وجود دارد. اما میان کلاس‌داری و رقابت، همبستگی معنی‌داری به دست نیامد. در فضای تدریس درس تربیت بدنی بهره‌گیری از ارائه درس در قالب بازی، روش تدریس و رقابت عواملی بودند که در ارزیابی درس تربیت بدنی مورد توجه دبیران قرار گرفتند. اما روش‌های کلاس‌داری دبیران، همبستگی معنی‌داری را با ایجاد حس رقابت‌جویی دانش‌آموزان نشان نداد. لذا بحث‌ها و پیشنهادهای مدیریتی در این خصوص قابل طرح است.

واژگان کلیدی: ارزیابی، تربیت بدنی، مدارس ابتدایی.

Identifying the Dimensions & Evaluation of Path Model in Physical Education Course in Primary School

zh.memari¹, E. Golchin² and M. Asghari Jafarabadi³¹Assistant Prof. of Physical Education of Alzahra Uni.²M.A. of Sport Management³Associate Prof. of Health Faculty of Tabriz Uni.

Abstract: Physical education and sports are the integral part of education in adolescence and is a useful tool that provides opportunities for real life experiences. The purpose of this study was to assess the extent of explaining and modeling method is studying physical education in primary schools that was performed by the descriptive survey method. The population sample consisted of 100 elementary school physical education teachers in IslamShahr on 1391-1392. Research tool was researcher made questionnaire with 30 closed questions. Cronbach's alpha reliability test (Course offered in the game, 0/865, to evaluate 0/912, to compete 0.61, class management 60/0 and teaching methods 0/891) was used, Which has been named and classified according to the exploratory analysis. The result showed that there is a meaningful correlation between teaching physical science factors in terms of game, teaching methods evaluation and competitions. In teaching physical science teaching by using game, teaching and completion were factors that teachers pay more attention to them, but the teacher's class management methods has meaningful relation to students' completion. So we can suggest our managing suggestion in this regards.

Key Words: Assessment, Physical Education, Elementary School.

۱- مقدمه

مظفری (۲۰۰۹) آموزش و پرورش و ارتقاء سطح سواد و تربیت مردم جوامع را از جمله عوامل مهم در پیشرفت و توسعه کشورها در ابعاد مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و... دانسته است. همچنین وی نقش تعلیم و تربیت در رشد و شکوفایی استعدادها بالقوه افراد هر جامعه به خصوص دانش‌آموزان را کاملا واضح و روشن می‌داند و معتقد است اگر برنامه‌های درسی تنظیم، تدوین و اجرا شوند، فرصت‌های مناسبی برای نوجوانان و جوانان جامعه فراهم می‌نمایند تا ضمن خودسازی به عنوان نیروهای فعال و کارآمد تربیت و آماده شوند [۱].

در همین رابطه بیت و همکارانش (۱۹۸۳) نیز تربیت بدنی را بخشی از تعلیم و تربیت عمومی دانسته‌اند که از طریق فعالیت‌های جسمانی و حرکت از قبیل انواع بازی، مسابقه، ورزش، نرمش، ژیمناستیک، رقص و فعالیت‌های مشابه اجرا می‌شود [۲]. همچنین وست و بوچر (۲۰۰۳) تربیت بدنی را به عنوان فرایند آموزشی تعریف کرده‌اند که در آن فعالیت جسمانی به عنوان راهی برای کمک به دانش‌آموزان به منظور کسب مهارت‌ها، آمادگی، دانش و نگرش مثبت در جهت رشد مطلوب و تندرستی استفاده می‌شود [۳].

مظفری (۲۰۰۹) بر اساس نتایج تحقیقات آزمون و آلودانی (۱۳۸۲) می‌نویسد که فعالیت‌های منظم و مستمر، حافظه و توان یادگیری دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد. دانش‌آموزانی که به طور مرتب و منظم در کلاس‌های تربیت بدنی شرکت می‌کنند، تمرکز حواس بهتری دارند، توانایی مقابله با مشکل و حل مسأله نیز در آنان افزایش می‌یابد. همچنین شرکت منظم در این کلاس‌ها، موجب ارتقاء سطح روابط عاطفی و اجتماعی بین آنان می‌گردد [۱].

شعاری‌نژاد (۱۹۹۷) نیز بیان می‌دارد که محققان تعلیم و تربیت، بازی را مدرسه بزرگی می‌دانند که کودک در آن تربیت می‌شود و از تمام جهات برای زندگی آماده می‌گردد و همه نیروهای بدنی، عاطفی، عقلانی و اجتماعی او رشد و پرورش می‌یابد. به عبارت دیگر، محققان بازی را وسیله‌ای می‌دانند که کودک خود را با آن تربیت می‌کند و بی‌شک این تربیت را بهترین و مفیدترین انواع تربیت می‌دانند، به طوری که حتی دانشمندانی چون کوک انگلیسی آن را اساس تدریس قرار داده‌اند [۴].

مظفری (۲۰۰۹) می‌نویسد: اهمیت برنامه‌های درسی تربیت بدنی و ورزش در تمام دوره‌های تحصیلی به ویژه در مقطع ابتدایی بر هیچ کس پوشیده نیست. به همین منظور وی به نتایج تحقیق تیمباخ (۲۰۰۰) اشاره دارد که ارتباط مثبتی را بین کسب تجربیات در کلاس‌های درس تربیت بدنی و ورزش در مدارس و استمرار فعالیت بدنی در دوره‌های بعدی زندگی نشان داده است [۱].

جودیس (۱۹۹۷) نیز بیان کرده است که باید به دانش‌آموزان فرصت‌هایی را برای کسب دانش و مهارت‌های مورد نیاز و ایجاد علاقه‌مندی در آنان داد تا بتوانند فعالیت‌های حرکتی را به عنوان یکی از برنامه‌های زندگی خود قرار دهند و با آن در تمام طول زندگی خود سازگاری داشته باشند.

نتایج بعضی از پژوهش‌ها همچون حسین‌آبادی (۱۳۸۱)، عصاره (۱۳۸۲)، ویوت و مک‌لارن (۱۹۷۶)، گور پیلون و شنتیرل (۱۹۷۶)، دیویس (۱۹۹۷)، جونز (۱۹۹۹)، نال (۲۰۰۲)، ریسمو و همکاران (۲۰۰۶) مؤید این نکته هستند که به این موارد تا حد قابل قبولی در برنامه‌ریزی درس تربیت بدنی توجه نمی‌شود [۵، ۶، ۷، ۸، ۹]. لیکن نتایج پژوهش‌های کاشف (۱۳۷۱)، خبیری (۱۳۷۶)، هاردمن و مارشال (۱۹۹۰)، پژوهش یونسکو (۱۹۹۵)، میرزاضایی (۱۳۸۰)، زحمتکش (۱۳۷۹)، آدینه‌ای (۱۳۷۸)، مظلومی سادات (۱۳۷۵) مغایر با یافته‌های تحقیقات مورد اشاره بود و معتقدند، برنامه‌ریزان درسی این موارد را در حد قابل قبولی پیش‌بینی نموده‌اند [۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶].

از دیدگاه جرمین (۲۰۰۲) به نظر می‌رسد، مدیریت جامع کلاس، میزان اشتغال دانش‌آموز در فعالیت‌های برنامه درسی را افزایش می‌دهد، وی به عقیده بروفی (۱۹۹۷) اشاره می‌کند و می‌نویسد یک نظام مدیریتی جامع می‌تواند کلاس‌های سازمان یافته‌ای ایجاد کند تا یادگیری به روشی بهینه انجام شود [۱۷].

میلر (۱۹۹۹) اشاره کرده است که وجود یک مجموعه قابل پیش‌بینی و آگاهانه از قوانین، دستورالعمل‌ها و برنامه‌های مشخص در کلاس، نیل به موفقیت را آسان می‌نماید و زندگی و تلاش را در کلاس به حرکت درمی‌آورد [۱۸].

این در حالی است که نیوتن (۱۹۹۵) در پژوهش خود اشاره کرده است که مونت گومری نیز به مطابقت سطح ارزیابی

تنگانگ و متقابل میان مدیریت کلاس و آموزش، نباید آنها را جدا از هم بررسی کرد. اما متأسفانه این ارتباط نادیده گرفته می‌شود و با وجود اینکه امروزه کاربرد روش‌های نوین تدریس از جمله روش‌های دانش‌آموز-محور یا آموزش‌های مشارکتی توصیه می‌شود، در مدیریت کلاس، رویکردهای سنتی همچنان پا برجاست [۲۶].

گیل (۱۹۹۲) بیان کرده است که امروزه مطالعه تفاوت‌های فردی در زمینه ورزش یکی از موضوعات مهم روان‌شناسی ورزش است. در واقع تفاوت‌های فردی در رقابت‌گرایی و حس رقابت‌جویی در سطوح مختلف ورزش جوانان، ورزش‌های تفریحی و حتی در سطح ورزشکاران نخبه مشاهده می‌شود [۲۷]. گلد (۲۰۰۰) از قول مارتنز (۲۰۰۰) بیان می‌کند، رقابت‌جویی رفتاری برای پیشرفت در شرایط رقابت است که عنصر اساسی در آن ارزش‌یابی اجتماعی است [۲۸].

در نتایج برخی تحقیقات نیز نشان داده شده است که حس رقابت‌جویی بالا، سبب کاهش اضطراب رقابتی و افزایش اعتماد به نفس افراد می‌شود [۹، ۸، ۲۹، ۳۰]. در همین رابطه سینگر (۱۹۹۳) که بر روی سه نمونه از آزمودنی‌ها (دو گروه دانشجو و یک گروه دانش‌آموز) مطالعاتی انجام داد، اظهار می‌دارد نمرات رقابت‌گرایی افرادی که در ورزش‌های رقابتی شرکت کرده بودند، بیش از شرکت-کنندگان ورزش‌های غیر رقابتی است [۳۱]. روان (۱۹۹۳) نیز در تحقیقی که بر دانشجویان انجام داد نشان داد که دانشجویان ورزشکار نسبت به غیر ورزشکاران رقابت‌جو تر و پیروزگراتر هستند [۳۲]. همچنین نتایج پژوهش وایت و دورا نشان می‌دهد که میزان رقابت‌جویی و خودگرایی گروه ورزشکاران دانشجو به طور معنی‌داری از سایر گروه‌های ورزشکار و ورزشکاران تفریحی بیشتر بوده است [۷]. ریس و همکاران نیز در تحقیقی در دانش‌آموزان دبیرستانی نشان دادند که میزان شرکت آنها در فعالیت‌های مختلف ورزشی تا حدی تحت تأثیر عوامل انگیزش چون حس رقابت‌جویی، پیروز شدن قرار می‌گیرد [۳۳].

کریمی (۱۹۸۵) با نگاهی به تاریخچه تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش ایران می‌نویسد "در حالی که در سال ۱۳۰۶ درس تربیت‌بدنی به طور رسمی و اجباری جزء برنامه درسی همه مقاطع تحصیلی اضافه شد، اما به دلیل

با توانایی دانش‌آموزان تأکید داشته است [۹]. بهاری (۲۰۰۰) بیان داشته است که در نتیجه استفاده از این شیوه معلم می‌تواند با شناخت و اجرای مدیریت صحیح تأثیر و کارایی تدریس را افزایش دهد [۱۹].

تیلور (۱۹۴۹) در جهت تبیین مدیریت جامع کلاس، تعریفی از برنامه درسی ارائه می‌دهد که در آن عملاً تنها به چهار عنصر یعنی اهداف، محتوا، روش و ارزیابی اشاره شده می‌کند [۲۰]. تابا (۱۹۶۲) اندیشمند دیگر حوزه‌ی برنامه درسی، عناصر چهارگانه تایلر را به هفت عنصر نیازها، اهداف، محتوا، سازمان‌دهی محتوا، تجربیات یادگیری و ارزش‌یابی گسترش داد [۲۱]. فیرسین (۱۹۸۹) با تأسی از رویکرد عملی و نیز شرح و بسط الگوی تابا، عناصر برنامه درسی را در قالب یک فرآیند ۱۱ مرحله‌ای با عنوان شناسایی مسأله، تشخیص مسأله، جستجوی راه‌حل‌های گوناگون، انتخاب بهترین راه‌حل، تصویب راه‌حل، هدایت و راهنمایی کارکنان و ارزیابی اثر بخشی برنامه درسی معرفی کرده است [۲۲].

شاید معروفترین برداشت ارائه شده از عناصر برنامه درسی، طبقه‌بندی الگوی کلاپن (۱۹۸۱) در الگوی مطالعه آموزش مدرسه‌ای (SOS) باشد که در قالب ۹ عنصر اهداف، مواد آموزشی، محتوا، فعالیت یادگیری، راهبردهای یادگیری، ارزیابی، گروه‌بندی، زمان، فضا یا مکان عناصر برنامه‌ی درسی را مطرح کرده است [۲۳].

امروزه ثابت شده است که بسیاری از اهداف اساسی تربیتی در ورزش‌ها و بازی‌ها نهفته است و از طریق بازی‌ها و ورزش‌ها به صورت آموزش مستقیم و غیرمستقیم، می‌توان به اهدافی اساسی تربیتی در بعد جسمانی، عقلانی، اجتماعی، عاطفی و اخلاقی دست یافت [۲۴]. انگجی (۲۰۰۶) اشاره کرده است که بر اساس نظریات "پیازه و ویگوتسکی" بازی، اصلی‌ترین عامل رشد شناختی کودکان و یکی از پاک‌ترین روش‌های فکری قابل دسترسی برای کودکان است. آنان معتقدند کودکان در قالب بازی با درک واقعیت‌ها و کنترل مهارت‌های شخصی به تعادل دست می‌یابند [۲۵].

مارتین (۲۰۰۳) در مقاله خود با عنوان "مدیریت کلاس دانش‌آموز-محور" به تشریح رابطه آموزشی و مدیریت کلاس پرداخت. وی استدلال کرد که به دلیل وجود ارتباط

عدم پیش‌بینی منابع مالی و امکانات و نیروی متخصص، اجرای آن در عمل صورت نگرفت" [۳۴].

مطالعات توصیفی برخی محققان نیز بیانگر کاستی‌هایی در اجرای برنامه‌های درسی تربیت بدنی در ایران است [۱۱، ۱۰، ۳۵، ۳۶، ۳۷]. اسماعیلی (۲۰۰۶) در همین ارتباط اشاره دارد که با حذف یا کم توجهی به برنامه‌های تربیت بدنی در مدارس ابتدایی (سنین ۷ تا ۱۱ سالگی) که به محدود کردن فعالیت‌های جسمانی و حرکتی کودک منجر شده است. این موضوع از دیدگاه متخصصان تعلیم-وتربیت و تربیت‌بدنی به معنی محروم ساختن کودک از رشد طبیعی به لحاظ جسمانی و حتی روانی و اجتماعی است [۳۸].

لیکن مظفری می‌نویسد: از سال ۱۳۷۶ نگرش جدیدی نسبت به این درس در وزارت آموزش و پرورش با ایجاد معاونت تربیت‌بدنی و تندرستی آغاز شد. اقداماتی برای تدوین برنامه‌های درس تربیت‌بدنی با نگاه و فکری نو آغاز و منابعی برای تدریس این درس تدوین گردید. از جمله برای سه پایه اول ابتدایی از سال تحصیلی ۱۳۸۳-۱۳۸۲ و بعد از آن نیز، پایه‌های بالاتر مشمول استفاده از برنامه و منبع درسی شد و امروز به نظر می‌رسد که تحولی در اجرا و نگرش دانش‌آموزان و اولیا و معلمان نسبت به این درس پیدا شده است [۱].

این در حالی است که امروزه بر همگان و به ویژه مسئولین و دبیران آموزش و پرورش روشن و واضح است که در ساختار آموزش و پرورش، دانش‌آموز نحوه انجام فعالیت‌های حرکتی و ورزشی عمده خود را در چارچوب درس تربیت بدنی و ورزش آموزش دیده و اجرا می‌نماید. از این رو اجرای صحیح برنامه‌های تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس کمک مؤثری برای استعدادیابی به منظور تشخیص نخبه‌ها برای فعالیت در ورزش قهرمانی، آموزش و ترویج فرهنگ ورزش همگانی و عادت به فعالیت جسمانی مستمر در سنین بعدی می‌نماید. به همین دلیل است که درس تربیت بدنی و ورزش در برنامه آموزشی هر مدرسه باید جایگاه سازنده و چند جانبه خود را داشته باشد.

همچنین، بنلت (۱۹۹۳) بیان می‌دارد با اهمیتی که آموزش‌های غیر مستقیم از نظر تربیتی در بر دارد، به خوبی

می‌توان به اهمیت و ضرورت درس تربیت بدنی و ورزش در مقطع حساس ابتدایی پی برد. با توجه به دلایلی که در اهمیت تربیت بدنی گفته شد، ضرورت توجه به برنامه‌ریزی و تدوین برنامه درسی مناسب برای آن روشن می‌شود. چنین برنامه‌ای مرهون تحقیقاتی است، که با روش‌های مختلف تحقیق، اطلاعات لازم را برای مدیران فراهم کند. زمانی می‌توان برنامه‌ریزی کرد که اطلاعات لازم را در اختیار داشت و وضعیت موجود توصیف شده باشد. علاوه بر این، مطالعات تطبیقی، یکی از روش‌های مناسب برای کسب اطلاعات درباره وضعیت آموزشی و درسی تربیت‌بدنی کشورهای دیگر است که می‌تواند راهنمای عملی برنامه-ریزان و معلمان باشد [۲].

مظلومی (۱۹۹۹) نیز می‌نویسد در مدارس ابتدایی، تربیت-بدنی به عنوان هنر و علم حرکت مطرح و از اهداف اولیه این برنامه‌ها تکامل مهارت‌ها و الگوهای حرکتی است که ذخایر حرکتی انسان به حساب می‌آیند، به گونه‌ای که در قالب بازی می‌توان کلیه مهارت‌های جسمانی و اجتماعی مورد نیاز کودک را به او آموخت [۳۹].

سجادی (۱۹۸۹) اشاره می‌کند که در گذشته، تلاش زیادی برای برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی دوره ابتدایی در ایران صورت نگرفته است [۳۴]. اسماعیلی (۲۰۰۶) نیز بیان می‌دارد که نواقص موجود در برنامه‌ریزی درسی برای تربیت‌بدنی و بی‌توجهی به آن از طرف مسئولان و والدین، باعث شده که توجه مناسبی که شایسته آن باشد به این درس نشده است [۳۸].

این بی‌توجهی حتی موجب شده، تا در این مدارس بعضاً نیروهای غیر متخصص عهده‌دار تدریس تربیت‌بدنی در این مقطع بسیار مهم گردند و از این بابت فرصت‌های طلایی بی‌شماری از این منظر از دست می‌رود. بر همین اساس، هدف محققان این است که با ارائه یک مدل مفهومی به بررسی عوامل مطرح در فرآیند یادگیری - یاددهی درس تربیت بدنی در مقطع ابتدایی در جامعه مورد بررسی باشند. همچنین به شناسایی عوامل آشکار شده، بپردازند و روابط میان این عوامل را بررسی نمایند.

نیز برای ارائه مدل تحلیل مسیری معیارهای ارزیابی درس تربیت بدنی، لازم است تا ابتدا محقق بر اساس ادبیات تحقیق و نظریات خود، یک مدل مفهومی در ارتباط با

برای به کارگیری ابزار تحقیق، با بررسی منابع نظری و ادبیات مرتبط، فهرستی از مهم‌ترین متغیرهای مطرح در ارزیابی درس تربیت‌بدنی مقطع ابتدایی تهیه و با دریافت نظر کارشناسی استادان دانشگاه، برای تهیه فهرست اولیه پرسش‌نامه اقدام شد. سپس پرسش‌نامه به صورت مقدماتی بین نمونه‌های تحقیق توزیع شد. با محاسبه بارهای عاملی هر متغیر و بر مبنای یک تحلیل عاملی اکتشافی، پرسش‌نامه نهایی در قالب ۳۰ گویه در مقیاس ۵ ارزشی لیکرت شامل بسیار کم، کم، متوسط، زیاد و بسیار زیاد تهیه شد.

نحوه نمره دهی به هر گویه به گونه‌ای تنظیم شد که، برای پاسخ "بسیار کم" معادل یک امتیاز تا پاسخ "بسیار زیاد" معادل پنج امتیاز اختصاص داده شد. همچنین، اعتبار محتوای آن را ۵ تن از استادان مدیریت ورزشی دانشگاه تأیید نمودند. سپس با توزیع اولیه پرسش‌نامه در جامعه‌ای ۳۰ نفری، مشابه تحقیق حاضر و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ پایایی آن تعیین شد (بخش ارائه درس در قالب بازی ۰/۸۶۵، ارزیابی ۰/۹۱۲، ایجاد رقابت ۰/۶۱، سپس کلاس‌داری ۰/۶۰ و روش‌های تدریس ۰/۸۹۱). سپس پرسش‌نامه به همراه نامه‌ای پیوست حاوی توضیحات لازم در خصوص اهداف تحقیق و اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات شخصی و پاسخ افراد به سؤالات، بین نمونه‌های تحقیق، توزیع و پس از تکمیل، جمع‌آوری و برای تحلیل‌های آماری مربوطه آماده سازی شد.

داده‌ها برای متغیرهای کمی با میانگین (انحراف معیار) و برای متغیرهای کیفی با فراوانی (درصد) گزارش شدند. در تجزیه و تحلیل داده‌ها از نسخه ۲۰ نرم‌افزار اسپ‌اس‌اس برای تعیین میزان اعتبار پرسش‌نامه استفاده شد. همچنین برای دسته‌بندی سؤالات پرسش‌نامه، مبنی بر این که آیا برای این پرسش‌نامه ساختارهای منطقی تعریف شده‌ای از مجموعه سؤالات در فرهنگ مربوط به جامعه آماری پژوهش استخراج می‌شود یا خیر؟ از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. در ادامه، برای کل سؤالات یک مدل تحلیل عاملی به اجرا درآمد و بارهای عاملی تأییدی هر متغیر، جهت اطمینان از کسب حد نصاب حضور هر متغیر در پرسش‌نامه، محاسبه شد.

روابط عوامل استخراجی حاصل از تحلیل اکتشافی بپردازد، تا پس از تصحیح نرم‌افزار، مدل تحلیل مسیری طراحی گردد. لذا روابط مفهومی ارائه شده در جدول ۱، روابط مورد نظر محققین بین عوامل استخراجی است:

جدول ۱- معرفی متغیرهای اثرگذار و اثرپذیر پیشنهادی محقق بر

طراحی مدل مفهومی

-	روش تدریس	ارزیابی	بازی	کلاس‌داری	ایجاد رقابت
روش تدریس	✓				
ارزیابی		✓			
بازی			✓		
کلاس‌داری				✓	
ایجاد رقابت			✓	✓	✓

محققین پس از این بررسی، با تعیین روابط میان عوامل فوق با عامل ارزیابی درس تربیت‌بدنی به بررسی و نقد روش‌ها و رویه‌های موجود پرداختند. بدین وسیله هر جا که مطابق با ادبیات تحقیق مرتبط، فعالیتی به درستی انجام می‌شود، مورد تأکید قرار می‌گیرد. در صورتی که انحرافی بر اساس اهمیت ادبیات پیشنهادی رخ می‌دهد، به نقد کشیده شده و ریشه‌یابی گردد تا به موقع پیشنهادهای مدیریتی و اصلاحی لازم به تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران مربوط ارائه و اقدامات اصلاحی لازم و راه‌کارهای مربوطه پیشنهاد گردد.

۲- روش تحقیق

تحقیق حاضر به روش توصیفی- پیمایشی انجام گرفت. هدف کلی آن تبیین عوامل و مدل‌سازی ابعاد ارزیابی درس تربیت بدنی مدارس ابتدایی و ارائه تصمیمات و پیشنهادهایی مبتنی بر این مدل بود. جامعه آماری تحقیق کلیه معلمان تربیت‌بدنی مقطع ابتدایی شهرستان اسلام‌شهر در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ بود. بدین ترتیب، بر اساس سرشماری، تعداد نمونه‌های تحقیق برابر با جامعه بودند. این شهرستان دارای ۸۷ مدرسه است و کلیه ۱۰۰ نفر دبیر درس تربیت‌بدنی این مدارس که دست کم دارای ۵ سال سابقه فعالیت در همین زمینه بوده‌اند، در تحقیق شرکت داده شده‌اند. متغیرهای اصلی تحقیق شامل عوامل مؤثر در ارزیابی درس تربیت‌بدنی هستند که پس از انجام مطالعه اکتشافی، دسته‌بندی و نام‌گذاری شده‌اند.

لازم به ذکر است که متغیرهای تبیین‌کننده این عوامل به ترتیب قدر مطلق بار عاملی قرار گرفتند. ضرایب غیر استاندارد بین عوامل، در تحلیل عاملی تأییدی مدل ۵ عاملی ارزیابی درس تربیت‌بدنی مقطع ابتدایی در جدول ۲ ارائه شده است:

جدول ۲- نتایج بررسی سهم واریانس هر یک از عوامل در مدل ۵

عاملی ارزیابی درس تربیت بدنی

مجموع مربعات بارهای استخراج شده			عامل
درصد فراوانی تجمعی	درصد واریانس	واریانس کل	
۴۸/۵۲۶	۴۸/۵۲۶	۱۴/۵۵۸	۱
۵۵/۵۵۰	۷/۰۲۴	۲/۱۰۷	۲
۶۰/۹۹۳	۵/۴۴۳	۱/۶۳۳	۳
۶۵/۱۵۲	۴/۱۵۹	۱/۲۴۸	۴
۶۸/۷۶۴	۳/۶۱۲	۱/۰۸۴	۵

در جدول ۲ مقادیر ویژه واریانس عوامل و سهم تجمعی آن‌ها نشان داده شده است. توان پیش‌گویی این مدل بر اساس مجموع سهم واریانس عوامل برابر ۶۸/۷۶۴ درصد بود. همچنین در جدول شماره ۳ ضرایب غیر استاندارد در این تحلیل ارائه شده است. طبق داده‌های این جدول می‌توان متغیرهای تبیین شده در هر عامل را مشاهده نمود. شاخص‌های برازش برای بررسی مناسب بودن مدل تحلیل عاملی تأییدی در جدول ۵ ارائه شده است:

بنابراین، بر اساس یافته‌های حاصل از این تحلیل، ساختار ۵ عاملی به دست آمده در تحلیل عاملی اکتشافی تأییدی و در نتیجه رویای سازه‌ای این پرسش‌نامه در ۵ عامل برای جامعه‌ی آماری پژوهش تأیید شد.

۲-۲- مدل مفهومی، زیرساخت مدل تحلیل مسیری

بر اساس نتایج حاصل از تحلیل‌های عاملی، روابط بین عوامل، در مدل مفهومی به صورت اطلاعات جدول ۴ اصلاح گردید:

۲-۳- دیاگرام مسیری مدل ۵ عاملی ارزیابی درس

تربیت بدنی با ضرایب استاندارد

نمودار ۱ دیاگرام مسیری تحلیل عاملی تأییدی مدل ۵ عاملی ارزیابی درس تربیت بدنی با ضرایب استاندارد را نشان داده است:

به این ترتیب هم‌گرایی متغیرها در هر عامل و نیز افتراق عوامل مورد بررسی و تأیید قرار گرفتند. در صورت وجود این ساختارها، می‌توان رویای سازه‌ای پرسش‌نامه را تأیید نمود. بر اساس تینسلی و براون (۲۰۰۰) در این تحلیل از روش (PAF) برای استخراج عامل‌ها (سازه‌ها) و از روش دوران مایل ابلیمین^۱ (با دلتای صفر و نرمال‌سازی کیزر) برای دوران مؤلفه‌ها استفاده شد (۵۲). برای بررسی کفایت، مدل شاخص (KMO)^۲ و نتایج آزمون بارتلت مورد استفاده قرار گرفت.

در این مورد مقادیر بزرگتر از ۰/۷ شاخص فوق وضعیت مطلوب مدل تحلیل عاملی را برای داده‌ها نشان می‌دهد و در صورتی که P-Value در آزمون بارتلت کمتر از ۰/۰۵ باشد این موضوع تأیید می‌گردد. مقادیر کمتر از ۰/۵ برای شاخص KMO تحلیل عاملی نامناسب را برای داده نشان می‌دهد و مقادیر بالاتر از ۰/۵ این شاخص مقادیر قابل قبول را نشان می‌دهند. شاخص میزان اشتراک^۳ برای تعیین میزان پیش‌گویی مدل بر اساس عوامل استخراجی برای هر گویه ارائه شد (همان). همچنین با استفاده از نرم‌افزار لیزرل مسیر الگوی عاملی تأییدی تحلیل و ترسیم شد.

لذا، بر همین اساس، تعداد عامل‌ها و متغیرهای تبیین‌کننده هر یک از عوامل در تأیید مدل اکتشافی معیارهای ارزیابی درس تربیت بدنی، مورد تأیید قرار گرفته، مقیاس اندازه‌گیری مربوطه و نیز مدل تحلیل مسیری آن به دست آمد.

یافته‌های تحقیق در سه بخش ارائه می‌شود:

۱-۲- مدل اکتشافی مقیاس ارزیابی درس تربیت‌بدنی

با توجه به اهمیت شناسایی مقیاس ارزیابی درس تربیت‌بدنی مقطع ابتدایی، عوامل و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده هر عامل، بارهای عاملی و میزان نقش‌آفرینی، چیدمان و اثربخشی هر یک در مدل تأییدی معیارهای ارزیابی درس تربیت‌بدنی مقطع ابتدایی شناسایی و با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، مدل نظری معیارهای ارزیابی درس تربیت‌بدنی مقطع ابتدایی تأیید شد.

بر اساس یافته‌های این تحقیق، این مدل دارای ۵ عامل مستقل، شامل روش‌های تدریس، ارزیابی، ارائه درس در قالب بازی، کلاس‌داری و ایجاد رقابت بود. در ذیل عناصر مدل و متغیرهای تبیین‌کننده هر یک، معرفی شده است.

جدول ۳- ضرایب غیر استاندارد بین عوامل، در تحلیل عاملی تأییدی مدل ۵ عاملی ارزیابی درس تربیت بدنی

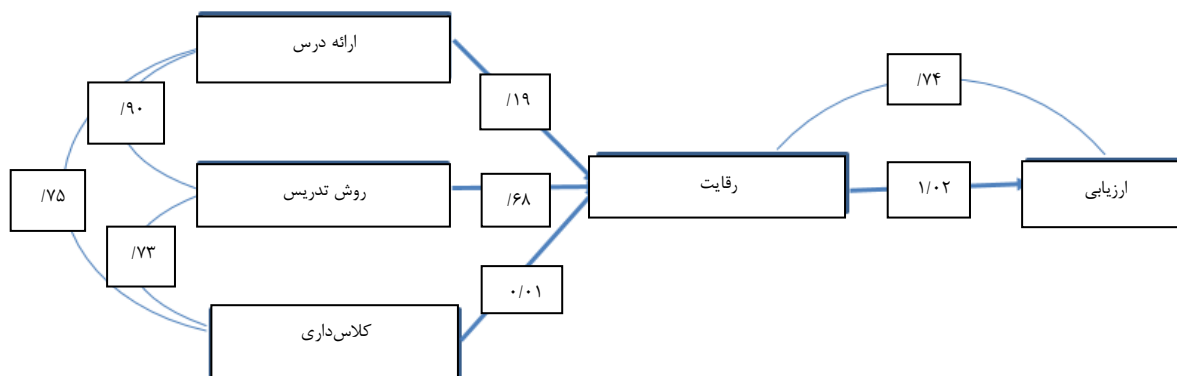
F ⁵ ایجاد رقابت	F ⁴ کلاس داری	F ³ بازی	F ² ارزیابی	F ¹ روش های تدریس	گویه
			۰/۷۰۴		ارزیابی ماهانه دانش آموز
			۰/۷۶۶		استفاده از بازخوردهایی که به یادگیری دانش آموز کمک می کند.
			۰/۷۶۸		ارزیابی واقعی و کاربردی از یادگیری دانش آموز
			۰/۶۴۷		ارزیابی مرتبط با هر یک از مراحل آموزش
			۰/۶۰۱		ارزیابی مهارت هایی که به دانش آموز آموزش داده شده
			۰/۶۰۰		ارزیابی روزانه از عملکرد دانش آموز
		۰/۴۹۵			استفاده از برگه های خودکنترل برای ارزیابی دانش آموز از اجرای خودشان
		۰/۷۳۵			ترکیب تست های هوش حرکتی برای درک دانش آموز از مهارت آموزش داده شده
		۰/۴۵۳			پیاده سازی مراحل آموزش مطابق با نیازهای دانش آموزان
				۰/۶۷۷	دادن مسئولیت به دانش آموزان در کلاس
				۰/۵۲۱	ایجاد امکان انتخاب فعالیت ها به دانش آموزان
۰/۶۴۴					جابه جایی هفتگی سرگروه ها برای توزیع تجهیزات هر جلسه
				۰/۵۴۰	گروه بندی دانش آموزان بر اساس توانایی فیزیکی آنان
		۰/۶۳۸			طرح سؤال در قالب بازی و کمک معلم برای پیدا کردن جواب سؤالات طرح شده
		۰/۶۲۲			تعیین تعداد جلسات هفتگی تربیت بدنی متناسب با توانایی دانش آموزان
				۰/۶۰۲	آموزش حریم شخصی به دانش آموزان از طریق بازی و فعالیت
				۰/۶۷۳	آموزش مهارت ها در قالب الگوهای حرکتی و دستی شناخته شده
	۰/۵۷۹				اختصاص بخشی از نمره ارزیابی به ارزیابی دانش آموز از یار خودی
۰/۴۶۵					ایجاد چالش های مختلف برای کمک به دانش آموز جهت رسیدن به اهداف
		۰/۷۴۶			استفاده از کتاب و فیلم در آموزش بازی ها برای افزایش یادگیری
		۰/۷۵۱			استفاده از چک لیستی برای اطمینان از ایمنی بازی
				۰/۶۷۸	ارائه بازی های مختلف هدفمند مبتنی بر اهداف آموزش
				۰/۷۳۶	توسعه همکاری از طریق ارائه بازی های مشارکتی
				۰/۷۳۷	ایجاد رقابت از طریق طرح چالش های مناسب در کلاس
				۰/۸۱۸	استفاده از دانش آموز ماهر برای کمک به مراحل آموزشی
	۰/۵۱۱				رعایت تفاوت های قومی و ملی دانش آموزان در تدریس
		۰/۶۱۴			بهره گیری از بازی های سایر فرهنگ ها طی آموزش
	۰/۸۰۱				استفاده از سایر دانش آموزان برای همکاری در مراقبت از کلاس
			۰/۶۲۳		ارزیابی کودک براساس میزان ادراک وی از بازی ارائه شده
				۰/۵۷۳	توزیع برنامه درسی تمام نیازهای حرکتی کودک به اقتضای سن او

جدول ۵ - مقایسه شاخص های نیکویی برازش در مدل ارزیابی درس تربیت بدنی

HI 90	LO 90	RMSEA	CFI	TLI rho2	IFI Delta2	RFI rho1	NFI Delta1	AGFI	GFI	RMR	Chi2/DF	P	DF	Chi2
۰/۱۲۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۱۵	۱/۰۰۳	۰/۹۹۵	۰/۹۹۹	۰/۹۸۶	۰/۹۹۸	۰/۰۰۴	۰/۲۳۷	۰/۷۸۹	۲	۰/۴۷۳

جدول ۴- معرفی متغیرهای اثرگذار و اثرپذیر پیشنهادی محقق در طراحی مدل مفهومی

ایجاد رقابت	کلاس داری	بازی	ارزیابی	روش تدریس	-
✓					روش تدریس
✓					ارزیابی
✓					بازی
					کلاس داری
		✓	✓	✓	ایجاد رقابت

شکل ۱- مدل مسیری ابعاد ارزیابی درس تربیت بدنی در مقطع ابتدایی

در مدل مسیری ۱، سه عامل ارائه درس، روش تدریس و کلاس‌داری به عنوان عواملی مستقل در مدل ظاهر شدند. همچنین بر روی عامل رقابت، به عنوان یک عامل واسطه، اثرگذار بودند و سه عامل اول، از طریق عامل رقابت، بر روی عامل پاسخ مدل یعنی ارزیابی اثرگذار بودند. از سوی دیگر عوامل مستقل مدل، همبستگی دو سویه‌ای را با یکدیگر نشان دادند.

بین دو عامل روش‌های تدریس و ارائه درس در قالب بازی همبستگی ۰/۹۰ و بین روش‌های تدریس و کلاس‌داری همبستگی ۰/۷۳ و بین کلاس‌داری و ارائه درس در قالب

با توجه به مقادیر شاخص‌های ارائه شده برای این مدل، همان‌طور که قابل مشاهده است، شاخص کی‌دو که درجه آزادی آن کوچک‌تر از ۵ (۰/۲۳۷) بود، برازش مدل را تأیید کرد. همچنین شاخص‌های برازش NFI، NNFI، CFI، IFI و CFI بزرگتر از ۰/۹، RMSEA نیز کوچکتر از ۰/۰۸ و مقدار SRMR کوچکتر از ۰/۱۰ بود که اعتبار این مدل را تأیید نمود. لذا، مقادیر شاخص‌های نیکویی برازش این مدل، به سطح مطلوبی از برازش دست یافت و بر اساس آن‌ها می‌توان ساختار حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی را تأیید کرد.

رقابت = ۰/۹۹ ارزیابی		
واریانس	$R^2 = 0.67$	(۰/۰۹)
خطا = ۰/۳۷		۱۱/۳۹
(۰/۰۶)		
۵/۸۶		

شکل ۲- معادله ساختاری عامل رقابت در ارزیابی درس تربیت بدنی

کلاس‌داری ۰/۰۱ - روش تدریس ۰/۷۶ + ارائه درس ۰/۱۸ = رقابت		
واریانس	$R^2 = 0.18$	(۰/۱۰)(۰/۱۰)(۰/۰۸)
خطا = ۰/۲۰		۰/۱۷ - ۷/۲۶۶/۱۷
(۰/۰۳)		
۷/۰۴		

شکل ۳- معادله ساختاری عامل ارزیابی در ارزیابی درس تربیت بدنی

هم‌سویی نتایج این تحقیق با نظرات اندیشمندان چون پیاژه نشان از هم‌فکری مناسب معلمان ایرانی دارد و نقطه قوتی در برگزاری این درس بوده است.

استفاده بهینه از روش‌های صحیح و متناسب کلاس‌داری باعث ایجاد فضای برابر برای همه دانش‌آموزان و نیز فعال‌تر شدن آنها می‌شود. همچنین باعث یادگیری بهینه درس می‌شود و حس مسئولیت‌پذیری را در آنان افزایش داده است.

بروسی و مارتین [۲۵ و ۲۶] کلاس‌داری را ضروری می‌دانند و آن را عامل مهمی در ارزیابی درس دانسته‌اند. همچنین مونت گومری و انجمن ملی معلمان تربیت بدنی ایالات متحد نیز بر کلاس‌داری و مطابقت سطح ارزیابی و توانایی دانش‌آموز تأکید داشته‌اند [۴ و ۲]. لذا به نظر می‌رسد با وجود اینکه کلاس‌داری به عنوان عاملی مستقل در مدل آشکار شده و همبستگی دوسویه معنی‌داری با عوامل روش تدریس و ارائه درس در قالب بازی دارد ($P < 0/01$)، اما نتوانسته است تأثیر معنی‌داری را در باب ایجاد رقابت و در نهایت ارزیابی درس تربیت‌بدنی در این مقطع نشان دهد ($P < 0/01$).

ایجاد حس رقابت در کلاس، یکی از مهم‌ترین عواملی است، که از طریق آن امکان پرداختن به ارزیابی تفاوت‌های فردی و گروهی افراد وجود دارد. مارتنز، گیل، روان، وایت و دورا و لیس [۳۱، ۳۲، ۳۴، ۷، ۹] از جمله کسانی هستند که در این رابطه به تحقیق پرداختند و در تحقیقات خود ارتباط معنی‌داری را میان ایجاد حس رقابت و ارزیابی شاگردان نشان دادند. مدل به دست آمده در این تحقیق، نیز این ارتباط را به روشنی نشان داد. به عبارت دیگر، معلمان با ایجاد فضای رقابت، به ارزیابی روش‌های تدریس، کلاس‌داری و طرح درس و نیز میزان یادگیری شاگردان خود پرداخته‌اند.

توجه به این نکته ضروری است که ایجاد رقابت، تنها برای به خدمت گرفتن تربیت‌بدنی برای نیل به اهداف از پیش تعیین شده برنامه‌ریزان درسی مطرح است و لزوماً به معنای شرکت تیم مدرسه در مسابقات نیست. زیرا که با توجه به امکانات محدود مدارس ابتدایی موجود، بدیهی است در صورتی که تأکید مدیران و معلمان مدرسه در شرکت تیم مدرسه در مسابقات آموزشی باشد، توجه

بازی ۰/۷۵ محاسبه شد. همبستگی دو سویه بین عامل رقابت و ارزیابی ۰/۷۴- به دست آمد که به معنای همبستگی دو عامل، در جهت معکوس بود.

۴-۲- معادلات ساختاری مدل تحلیل مسیری

معادلات ساختاری که زیرساخت الگوی تحلیل مسیر بین عوامل بود، استخراج شد.

همان‌طور که در ذیل قابل مشاهده است روابط ارائه درس با رقابت، روش تدریس با رقابت و رقابت با ارزیابی معنی‌دار بود ولی رابطه کلاس‌داری و رقابت معنی‌دار نبود.

۳- نتایج و بحث

بحث و نتیجه‌گیری در راستای عواملی که در مدل شناسایی شدند ارائه خواهد شد. همچنین در ادامه یک جمع بندی از نظرات و پیشنهادات ارائه خواهد شد.

توجه به استفاده از روش تدریس مناسب توسط معلم، مزایای فراوانی دارد از جمله اینکه صرف‌نظر از متناسب با نیازها، زمان، امکانات و مکان و نیز توانایی‌های دانش‌آموزان ارائه می‌شود. همچنین باعث ایجاد نظم در برگزاری کلاس می‌شود و از هدر رفتن وقت کلاس جلوگیری می‌نماید. همان‌طور که در ارائه نتایج این تحقیق نشان داده شده است، معلمان تربیت بدنی در این مقطع به داشتن طرح درس مناسب، توجه ویژه داشته‌اند و بر اساس همین طرح درس اقدام به ارزیابی نموده‌اند ($P < 0/01$). لیکن نتایج این تحقیق با نتایج پژوهش ویوت و مک‌لارن، عصاره، نال [۱۰] هم‌سو نبود. زیرا که آنان در نتایج تحقیقات خود گزارش نمودند که معلمان از روش‌های تدریس مناسبی استفاده ننموده‌اند.

بازی‌ها و ورزش‌ها به صورت مستقیم و غیر مستقیم می‌تواند در اهداف اساسی تربیتی مؤثر باشد و اصلی‌ترین عامل رشد شناختی کودکان باشد. پیاژه، ویگوتسکی، مونته سوری، فروبل، دکرولی و گانیه [۳۶] از جمله کسانی بودند که به آموزش از طریق بازی تأکید کردند. همچنین نتایج تحقیق حاضر، با نظرات دانشمندان این حوزه هم‌سویی دارد و عامل ارائه درس در قالب بازی به عنوان یکی از عوامل منتهی به ارزیابی این درس مطرح می‌شود ($P < 0/01$).

معلم در مقاطعی از روی سایرین برداشته شده و به منظور کسب افتخار برای مدرسه، تنها به تیم و تمرینات آن توجه خواهد نمود. این همان مقطعی است که معلم از اهداف آموزشی و پرورشی درس دور شده و انتظار پیشرفت دانش‌آموزان در این اهداف انتظاری عبث است.

ارزیابی، ابزاری است که به طور مستمر، بازخوردهایی را برای معلم فراهم آورده است تا از نقاط ضعف و قوت برنامه‌های خود در ارتباط با تدریس مطلع گردد. همچنین ارزیابی سبب شده تا معلم با اتخاذ راه‌حل‌های مناسب در حین آموزش، گام‌های مؤثرتری را برای تدریس و انتقال مفاهیم مورد نظر بردارد. تایلر، تابا، فیرسین و کلاین [۱۳،۲۰،۲۱،۲۲] در عناصر برنامه درسی خود به عامل ارزیابی توجه کرده‌اند و آن را عامل مهمی در حوزه درسی دانسته‌اند.

همچنین در این تحقیق عامل رقابت، اثر معنی‌داری را بر ارزیابی نشان داد. به عبارت دیگر معلمان با ارائه درس در قالب بازی، کلاس‌داری و روش‌های تدریس، مجموعه بار عاملی را ایجاد نموده‌اند که فضای رقابت در کلاس را مهیا نماید. در ادامه، رقابت توانست در ارزیابی، نقش اثرگذار و معنی‌داری را نشان دهد. اما در صورت توجه دقیق‌تر به همبستگی دو سویه میان دو عامل رقابت و ارزیابی، همبستگی معنی‌دار منفی بدین معناست که با بالا رفتن فضای رقابت در کلاس گویا معلمان از فضای ارزیابی صحیح خارج شده و همبستگی معکوسی را نشان داده‌اند.

بر اساس این رابطه باید توجه داشت که ارزیابی معلمان تربیت‌بدنی در مدارس، نه بنا به آموزش‌هایی که از این درس انتظار می‌رود تا به شاگردان ارائه شود و جامعه را از اثرات آن بهره‌مند سازد، بلکه بیشتر متکی بر نتایجی است که تیم‌های تحت سرپرستی آنان کسب می‌نمایند. لذا، زمانی معلمان با نمره بالایی ارزیابی می‌شوند که توانسته باشند، حس رقابت بالایی را میان دانش‌آموزان ایجاد نمایند و احیاناً در تیم‌های ورزشی و مسابقات آموزشی کارنامه موفق‌تری داشته باشند. لیکن به نظر می‌رسد با پیشرفت علوم تعلیم و تربیت، بحث مسابقات و شرکت دادن تعداد معدودی از دانش‌آموزان در رقابت‌های آموزشی و شاید به حال خود رها شدن سایر دانش‌آموزانی که در تیم‌های ورزشی

مشارکت ندارند، به نوعی معلم و برنامه درسی را از اهداف از پیش تعیین‌شده خود دور نموده است.

لذا مناسب است معلمان به این نکته توجه و مراقبت دقیق‌تری نمایند تا از اهداف تعلیم و تربیتی این درس دور نشده و ارزیابی خود را در این درس بر مبنای اصول درستی که دانشمندان این حوزه پیشنهاد نموده‌اند، طراحی و هدایت نمایند.

از معادلات ساختاری مدل نیز به نکات قابل توجهی می‌توان اشاره نمود:

همان‌طور که پیش از این نیز اشاره شد، با ارائه درس در قالب بازی و ایجاد بازی‌های گوناگون می‌توان روابط اجتماعی دوستانه و نیز حس رقابت را در دانش‌آموزان افزایش داد. در صورتی که سایر عوامل ثابت نگه داشته شوند، با ۱٪ ارتقای کیفیت ارائه درس در قالب بازی، می‌توان به طرز معنی‌داری، رقابت در دانش‌آموزان تا ۱۸٪ توسعه داد و از مزایای آن استفاده نمود.

با ۱٪ بهره‌گیری از روش‌های مناسب و جدید در روش تدریس، می‌توان به طرز معنی‌داری، ۷۶٪ فضای رقابت توسعه را پیدا داد. در معادله مربوطه، این عامل مهم‌ترین عامل اثرگذار بر عامل رقابت بود.

با ۱٪ بهره‌گیری بیشتر از روش‌های فعلی کلاس‌داری، معادل ۰/۰۱٪ به رقابت آسیب وارد شده است. به عبارت دیگر روش‌های مورد استفاده از کلاس‌داری نتوانسته است، در راستای ایجاد فضای رقابت مفید واقع شود. بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت در صورتی که بحث رقابت به شیوه مناسب آن، منظور نظر باشد، لازم است در بحث کلاس‌داری تجدید نظر شود. البته میزان این آسیب معنی‌دار نبود لیکن در مدل ظاهر شد و لازم است مورد توجه قرار گیرد.

با ۱٪ توسعه فضای رقابت، می‌توان به طرز معنی‌داری، انتظار ۹۹٪ ارتقا در ارزیابی درس را داشت. به عبارت دیگر می‌توان نتیجه گرفت که در فضای تدریس درس تربیت-بدنی در مقطع ابتدایی ارتقای فضای رقابت عامل اصلی در ارزیابی درس بود.

- [3] Wuest, Deborah and Bucher, Charles, A. "Foundations of physical education, exercise science, and sport", 14th edition, McGraw-Hill Companies New York, US. 2003. Wwww. ibe. unesco. org
- [4] Shoari Nejad A. Developmental Psychology. Institute of Etelaat Publication, 10th ed. 1997. Tehran.
- [5] Hosseinabadi F., The New First-grade Physical Education Program Evaluation in the Implementation of the Pilot . Organization for Research and Planning, Ministry of Education, Office of Planning and textbooks.2001.
- [6] Osareh F. Evaluation of physical education teaching in first-grade. Research and Educational Planning, Office of Planning and textbooks.2003.
- [7] White. S. A, Duda. J. L, the relationship of gender, level of sport involvement and participation motivation to task and ego orientation, international journal of sport psychology,25(1),1994, 4-18. .
- [8] Hall. H. K,Kerr. A. W,Motivation antecedents of precompetitive anxiety in youth sport, 11(1), 1997, 24-42.
- [9] Newton. M, Duda. J, Relation of goal orientation and expectations on multidimensional state anxiety,perceptual and motor skills,81,1995,1107-1121.
- [10] Kashef M., Analysis of Current Physical Education Plans of West Azerbaijan province, MA Thesis, Tarbiat moalem University. 1993.
- [11] Khabiri M., the Analysis of Teachers' Views about the Exercise Primary Schools in Tehran and Recommend Corrective. Proceedings second congress of sport schools with an emphasis on primary, Department of Physical Education. 1997.
- [12] Hardman, Ken & Marshall, Joe. World-Wide Survey of the State and Status of School Physical Education, Summary of Findings, European Journal of Physical Education Review, Volume. 6, No. 3, 2000, P. 203-229.
- [13] UNESCO,. Study of the Situation of Sport in the Least Developed Countries,1995. .
- [14] Brooker, Ross & Macdonald, Doune. Mapping Physical Education in the Reform Agenda for Australian Education: Tension and Contradiction, European Journal of Physical Education Review, Volume.1, no. 2, 1995, p.101-110.
- [15] Zahmatkesh A., Describe the Implementation of Status the Physical Education and Sport in nonprofit Schools of Tehran. MA Thesis Tarbiat Moalem University. 2000.
- [16] Adineie P., Study of Managers, Teachers & Students of Elementary School in Arak about of How the Physical Education Has Been Run?,

۴- نتیجه گیری

با توجه به مدل به دست آمده به نظر می‌رسد، معلمان تربیت بدنی بر اساس امکانات و شرایط موجود در مدارس منطقه با استفاده از اموری چون کلاس‌داری، استفاده از روش‌های تدریس مناسب و بهره‌گیری از بازی در انتقال مفاهیم آموزشی، فضای کلاس را برای رقابت آماده نموده است. به طوری که معلمان نیز در این فضای رقابتی اقدام به ارزیابی درس خود نموده‌اند. بر اساس ادبیات تحقیق به نظر می‌رسد همه چیز به خوبی مد نظر معلمان قرار گرفته است.

لیکن با نگاهی عمیق‌تر به وضعیت موجود درس تربیت بدنی در دبستان‌های شهر تهران به خوبی می‌توان این نکته را ملاحظه نمود: چنان‌که باید و شایسته است از این درس در راستای اهداف تعلیم و تربیت بهره‌گیری نشده است. اما چگونه است که مدل به دست آمده مطابق سفارش‌ها و پیشنهادهای متخصصان تعلیم و تربیت است و لیکن چنین نقدی بر آن وارد است؟ به نظر می‌رسد برتری جویی، رقابت و مسابقات در فضای آموزشگاه‌های کشور که جزئی جدایی ناپذیر از تربیت بدنی و ورزش است، چنان سایه بر فضای تربیت بدنی در دبستان‌ها انداخته که در فضای فعلی و با وجود صراحت مدل، انتظارات ما از این درس برآورده نشده است.

مقاله حاضر برگرفته از طرح پژوهشی با حمایت دانشگاه الزهراء(س) نگاشته شده است.

پی‌نوشت‌ها

¹ Principal Axis Factoring (PAF)

² Kaiser-Meyer-Olkin Measure

³ Communalities

مراجع

- [1] Mozafari & et all., Describe the implementation status of Physical education and sport in the first grade of primary school Base on the teachers and administrators point of view. Journal of Motion Sciences & Exercise, Vol. 14, 2009, PP 119-139.
- [2] Bennelt, Bruce Layon r tai., Comparative physical education and sport. philidelphia, Lea and febiger Pub, 1993.

- [30] Mills. B. D. Trait sport confidence, goal orientation and competitive experience of female collegiate volleyball players, *Journal of perceptual and motor skills*, 82, 1996, 1085-86.
- [31] Singer, R. N, Murphy. M, Tennant. L. K, *Handbook of research on sport psychology*, International society of sport psychology, 1993, chapter 16-19
- [32] Ruan. N, Sport achievement orientation of male and female intercollegiate athletes intramural athletes and non-athletes, microform publication, int'l institute for sport and human Performance university of Oregon, Eugene, 1993. .
- [33] Reiss. S, Wiltz. J, Sherman. M. Trait motivational correlates of athleticism, Personality and individual difference, 30(7). 2001, 1139-1145
- [34] Karimi, J., *History of the World's History*. Center of University Publication. 1985.
- [35] Kardan A., *Research in the Field of Physical Education and Sport in Schools Central Provinces and Sistan-Baluchistan Schools*. Faculty of Psychology of Tehran University. 1974.
- [36] sajjadi N., *Review the Implementation of Physical Education Lessons in Primary School*. MA Thesis, Tarbiyat Modarres. 1989.
- [37] Mazlumi T., *A Theoretical Framework of Principle & Selection Criteria of Physical education Content Base on Motional Learning on Preliminary schools*. MA thesis, Tarbiat Moalem University Tehran. 1997.
- [38] Esmaili M., Amirtash A, et al., *Comparative Study of Primary School Physical Education Curriculum in Iran and Selected Countries in the World*. *Journal of Harekat*, Vol. 28, 2006, PP 69-78.
- [39] Mazlumi F., *The Importance of Physical Education in Schools*. *Journal of Zivar & Varzesh*, No. 1, 1999, PP 24-28.
- MA Thesis, Central Branch of Azad University of Tehran, 1999.
- [17] Germine, Yousset,. *An Investigation into the influence of Teachers' Classroom Management Beliefs and Practices on Classroom Procedures*. WWW.aare.edu.au/03paplyou03353,2002, pdf.
- [18] Miller, Bruce A. *Classroom Management and Discipline*, ERIC Identifier: ED344115, 1999.
- [19] Bahari M., *Classroom management*. *Journal of Management in Education*, Management in Education Vol.2, No 2, 2000, PP 37-30.
- [20] Tyler, R. *Basic Principles of curriculum and instruction*. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1949. .
- [21] Taba, H. *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace & World, 1962. .
- [22] Wiles, Jand Bondi, J, *Curriculum Development A guide to practice*. Columbus, OH: Charles Merrill, 1989.
- [23] Klein. M. F. *A Conceptual Framework for Curriculum Decision Making*. In *the Politics of Curriculum Decision Making* 1981 ..M. F. Klein (Ed)
- [24] Department of Physical Education Tehran, *educational games in schools*, 1994.
- [25] Anghaji L., Asghari A., *the Game and Its Impact on Child Development*. Tarahan Imaz, First Edition, 2006.
- [26] Martin, Nancy k. *The Student-Centered Classroom Environment*, Middle School *.Journal*, 28,(4), 2003, 3-9
- [27] Gill. D. L, *Psychological dynamics of sport and exercise*, human kinetics publisher, Illinois; 1992, 2nd edition, chapter 8,9.
- [28] Gould. D & Weinberg; R, *Foundation of sport and exercise psychology*, human kinetics publisher, Illinois, 2000, chapter 3.
- [29] Jones. G, Swain. A. *Relationships between sport achievement orientation and competitive state anxiety*, *The Sport Psychologist Journal*, 6, 1992, 42-54.